

การส่งเสริมการรู้หนังสือระดับการศึกษาปฐมวัยในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดยะลา
ด้วยวิธีสอนแบบความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน
Enhancing Early Childhood Literacy in Multicultural Context of Yala Province
Through Home-School Partnerships

เกสรี ลัดเลีย^{1*} ขอและ เกปัน² และบุญสิทธิ์ ไชยชนะ³
Kessaree Ladlia^{1*}, Soleah Kepan² and Bunsit Chaichana³

¹สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000

²สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000

³สาขาวิชาการวัดผลและการวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000

¹Early Childhood Education Program, Faculty of Education, Yala Rajabhat University, Yala 95000, Thailand

²Information Technology Program, Faculty of Science Technology and Agriculture, Yala Rajabhat University Yala 95000, Thailand

³Educational Measurement and Evaluation Program, Faculty of Education, Yala Rajabhat University, Yala 95000, Thailand

*Corresponding author, e-mail: kesaree.l@yru.ac.th

(Received: Apr 2, 2026; Revised: Jun 29, 2026; Accepted: Jul 7, 2026)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาวิธีสอนแบบความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือระดับการศึกษาปฐมวัยในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดยะลา ถูกพัฒนาขึ้นจากกระบวนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) เตรียมการ 2) สร้างวิธีสอน 3) ทดลองใช้วิธีสอน และ 4) ปรับปรุงวิธีสอน มีโรงเรียนเข้าร่วมการทดลอง จำนวน 13 แห่ง ในปี 2564 - 2565 ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการเป็นนักเรียนชั้นอนุบาล 3 อายุ 5 ปี และผู้ปกครองจำนวน 308 ครอบครัว แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 121 ครอบครัว และกลุ่มทดลอง จำนวน 187 ครอบครัว โดยวิธีสอนที่พัฒนาขึ้นในการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งในบริบทของครอบครัว โดยผู้ปกครองและบริบทของโรงเรียนโดยครู ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนการรู้หนังสือระดับการศึกษาปฐมวัยสูงกว่ากลุ่มควบคุม และคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ใน 6 ประเด็น คือ คำศัพท์ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ การรู้จักพยัญชนะ การออกเสียงพยัญชนะตัวแรก การเขียนเบื้องต้น และการพูด นอกจากนี้พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครูและพบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หลักการสำคัญของวิธีสอน มี 5 ประการ คือ ใช้ความร่วมมือของผู้ปกครองและครูในการจัดการเรียนรู้ ผู้ปกครองและครูได้รับการพัฒนาทักษะในการจัดกิจกรรมด้านพหุภาษาศึกษา ครูใช้กลวิธีการสอนที่พัฒนาสมองโดยใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นฐานไปสู่ภาษาไทยและภาษาอื่น ๆ ภาษาและวัฒนธรรมของผู้เรียนถูกเชื่อมโยงเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ และผู้เรียนยอมรับและเห็นคุณค่าในภาษาและวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น

คำสำคัญ : เด็กปฐมวัย การรู้หนังสือ ความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน พหุวัฒนธรรม

Abstract

This research aimed to develop home-school partnership instruction model to enhance literacy for early childhood students in the context of a multicultural society in Yala Province. The research was developed through four steps of research process: 1) preparation, 2) creating the instruction model, 3) experimentation, and 4) improvement. A total of 13 schools participated in the project between 2021 and 2022. The instruction model was piloted for 8 weeks, and 308 families of the third-grade early childhood students aged 5 years old, and their parents participated in the program. Participants were divided into 2 groups: a control group of 121 families and an experimental group of 187 families. The developed instruction model

fosters a collaborative learning environment, co-driven by parents at home and teachers at school. The results show that students from the experimental group had higher scores in early childhood literacy than the control group. The scores after the experiment were also significantly higher than before the experiment at the statistical significance level of .05 in 6 areas, including vocabulary, understanding of printed materials, knowledge of consonants, pronunciation of the first consonant, basic writing, and speaking. Furthermore, the research found positive changes in teachers' instructional practices and in parents' behaviors and attitudes toward early childhood parenting and learning support. The 5 key principles of the instruction model include the cooperation of parents and teachers in child's learning, capacity building of both parents and teachers to facilitate multilingual education activities, teachers employ brain-based teaching methods that use the local language as a foundation for learning Thai and other languages, the languages and cultures of learners are integrated into the learning process, and learners appreciate the value of their own languages and cultures and those of others.

Keywords: Early childhood, Literacy, Home-school partnership, Multiculturalism

บทนำ

การพัฒนาด้านคุณภาพการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในเป้าหมายที่ 4.2 ที่สร้างหลักประกันว่าเด็กปฐมวัยชายหญิงจะต้องได้รับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้พร้อมที่จะเรียนในชั้นประถมศึกษา ในตัวชี้วัดที่ 4.1.1 ระบุถึงสัดส่วนของเด็กในระดับประถมศึกษาต้น คือ ป.2 และป.3 ที่ต้องมีความสามารถตามเกณฑ์ขั้นต่ำ ในด้านการอ่านและคณิตศาสตร์หรือการคิดคำนวณ (UNESCO, 2022) ทั้งนี้เป็นความเชื่อมโยงมาจากการจัดการศึกษาปฐมวัย ที่มีคุณภาพนั่นเอง โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติร่วมกับองค์การยูนิเซฟประเทศไทยมีการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2565 (National Statistical Office, 2023) ได้ระบุถึงทักษะการอ่านขั้นพื้นฐานของเด็กที่อายุเข้าเกณฑ์ เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยประเทศ คือ ร้อยละ 47.10 และในด้านทักษะการคำนวณ ขั้นพื้นฐาน ค่าเฉลี่ยประเทศร้อยละ 39.80 ซึ่งต่ำกว่าร้อยละ 50 แต่เมื่อพิจารณาข้อมูลของจังหวัดยะลา ซึ่งอยู่ในบริบท จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย พบว่า มีค่าเฉลี่ยด้านทักษะการอ่านร้อยละ 28.60 และทักษะการคิดคำนวณพื้นฐาน ร้อยละ 8.60 จากข้อมูลชุดเดียวกันพบว่า ร้อยละของเด็กปฐมวัยอายุ 3 – 5 ปี ที่กำลังเรียนในหลักสูตรปฐมวัยนั้นมีค่าเฉลี่ย ทั้งประเทศ ร้อยละ 74.80 ในขณะที่จังหวัดยะลามีค่าเฉลี่ยเพียงร้อยละ 57.20 ประกอบกับผลการสำรวจร้อยละของ เด็กปฐมวัยอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีหนังสือสำหรับเด็กอย่างน้อย 3 เล่ม ค่าเฉลี่ยประเทศไทย คือ ร้อยละ 35.90 และจังหวัดยะลา ร้อยละ 28.50 สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนคุณภาพการศึกษาที่มีความเชื่อมโยงระหว่างการดูแลและการกระตุ้นพัฒนาการ และการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยที่เป็นผลไปสู่คุณภาพการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา

การยอมรับความแตกต่างหลากหลายของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในสังคม รวมถึงมุมมองความเป็นธรรม เป็นมุมมองไปสู่ความมั่นคงของสังคม (Aphattananont, 2018) นักทฤษฎีพัฒนาธรรมและนักการศึกษาเชิงวิพากษ์มองว่า โรงเรียนมีคุณค่าในการสร้างค่านิยมและความเชื่อสู่ประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรม ในขณะที่การให้ความหมายของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมของกลุ่มครูและนักปฏิบัติการทางการศึกษาก็ได้มองในมุมของการจัดการเรียนการสอน (Naowarat, 2018) ทั้งนี้ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมครอบคลุมถึงความหลากหลายทางภาษาด้วยเช่นกัน และมีความพยายามในการแสวงหาวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในสถานการณ์ความหลากหลาย อย่างไรก็ตามมีความท้าทายในปัจจุบันคือ สถานการณ์วิกฤติต่าง ๆ เช่น โรคระบาดหรือภัยพิบัติเป็นผลให้มีการศึกษาและพัฒนา วิธีสอนที่ส่งเสริมการรู้หนังสือให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นรากฐานของการศึกษาในระดับประถมศึกษาต่อไป (UNICEF, 2022) การศึกษาวิจัยนี้ศึกษาในบริบทของเด็กปฐมวัยในจังหวัดยะลา ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยและ อยู่ในบริบทสังคมพหุภาษาพหุวัฒนธรรม ซึ่งมีประชากรกว่าร้อยละ 83 ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่ 2 และใช้ภาษามลายูถิ่นเป็น ภาษาที่ 1 หรือภาษาแม่ (Premsrirat, 2018) การส่งเสริมการรู้หนังสือจึงมุ่งเน้นไปที่ภาษาเป็นโจทย์หลัก โดยมีหลักการสำคัญ คือ ยอมรับและเห็นคุณค่าในภาษาและวัฒนธรรมของเด็กและวัฒนธรรมอื่น ๆ และการเชื่อมโยงไปสู่ภาษาที่ 2 คือ ภาษาไทย

และภาษาอื่น ๆ ต่อไป (Buranrungrroj, 2018) ซึ่งในบริบทสังคมของจังหวัดยะลาและสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เด็ก ๆ เติบโตขึ้นในสภาพแวดล้อมของพหุภาษา

กรอบแนวคิดการวิจัยอยู่ภายใต้แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการรู้หนังสือในระยะเริ่มต้นของเด็กปฐมวัย ด้วยวิธีสอนแบบความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนมีความเหมาะสมในการนำมาใช้ในบริบทของการจัดการศึกษาในสังคมพหุภาษาพหุวัฒนธรรม เนื่องจากเด็กเติบโตมาจากครอบครัวที่ใช้ภาษาที่ 1 คือ ภาษาท้องถิ่น ทั้งนี้เป้าหมายสำคัญของการสร้างการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการศึกษาของเด็กคือ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาให้กับเด็กมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาวิธีสอนฯ นี้มีการใช้แนวคิดสำคัญคือ การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม (Multicultural education) แนวคิดนี้เสนอการบูรณาการเนื้อหาตามตัวแบบของ Jame Banks ได้วิเคราะห์ไว้ 4 ระดับ คือ การเพิ่มเนื้อหา การขยายเนื้อหา การเปลี่ยนแปลง และการกระทำทางสังคม (Naowarat, 2018) แนวคิดด้านการจัดการศึกษาที่ใช้ภาษาท้องถิ่น หรือภาษาแม่เป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกับภาษาไทย หรือแนวทางทวิ-พหุภาษาศึกษา (Mother tongue-based multilingual education หรือ MTB MLE) แนวคิดนี้ได้เสนอแนวคิดพื้นฐานคือ การพัฒนาการเรียนรู้ผ่านภาษาโดยใช้หลักการ “ขึ้นบันได” โดยเริ่มต้นจากภาษาที่ 1 ไปสู่ภาษาที่ 2 เป็นกระบวนการทางภาษาที่สำคัญโดยมีลำดับขั้นตอนจากการพัฒนาภาษาจากความสามารถด้านการฟังและการพูดไปสู่ความสามารถด้านการอ่านและการเขียน (Premsrirat, 2018) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ภาษาที่ให้ความสำคัญกับความหมายและความสำคัญของผู้เรียนและแนวคิดเกี่ยวกับการรู้ภาษาหรือการรู้หนังสือในระยะเริ่มต้น (Early literacy) ซึ่งเป็นพื้นฐานไปสู่การรู้หนังสือที่เต็มรูปแบบที่เป็นการอ่านเขียนได้เชื่อมโยงการคิดขั้นสูงช่วยให้เด็กได้ในด้านการอ่าน การเขียน และการพูดอย่างคล่องแคล่ว (Ghosh, 2021) ทั้งนี้องค์ประกอบของการรู้หนังสือในระยะเริ่มต้นคือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ คำศัพท์ ไวยากรณ์คำ พยางค์ (Kumar & Behera, 2022) นับได้ว่าการรู้หนังสือในระยะเริ่มต้นเป็นรอยเชื่อมสำคัญในการเรียนรู้ในระดับต่อไปของผู้เรียน จากแนวคิดทฤษฎีนำไปสู่การออกแบบวิธีสอนฯ ที่อยู่บนหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ ใช้ความร่วมมือของผู้ปกครองและครูในการจัดการเรียนรู้ ผู้ปกครองและครูได้รับการพัฒนาทักษะในการจัดกิจกรรมด้านพหุภาษาศึกษา ครูใช้กลวิธีการสอนที่พัฒนาสมองโดยใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นฐานไปสู่ภาษาไทยและภาษาอื่น ๆ ภาษาและวัฒนธรรมของผู้เรียนถูกเชื่อมโยงเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ และผู้เรียนยอมรับและเห็นคุณค่าในภาษาและวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น นำไปสู่การรู้หนังสือในระยะเริ่มต้นใน 6 ประเด็นย่อย ประกอบด้วย คำศัพท์ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ การรู้จักพยัญชนะ การออกเสียงพยัญชนะตัวแรกของคำ การเขียนเบื้องต้น และการพูด และผู้ปกครองใช้วิธีการตามโปรแกรมการให้ความรู้ผู้ปกครองระดับการศึกษาปฐมวัย โดยครูใช้เวลาในการฝึกฝนผู้ปกครอง อันเป็นรากฐานการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาวิธีสอนแบบความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือระดับการศึกษาปฐมวัยในบริบทสังคมพหุภาษาพหุวัฒนธรรมจังหวัดยะลา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. บริบทการวิจัยและกลุ่มเป้าหมายการวิจัย

การพัฒนาวิธีสอนฯ นี้ใช้การวิจัยและพัฒนาโดยใช้ด้วยเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเลือกสถานศึกษาเป้าหมายแบบเจาะจงตามเกณฑ์ โดยมีเกณฑ์ในการเลือก 2 เกณฑ์ คือ เป็นสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับการศึกษาปฐมวัยที่มีความสนใจในการเข้าร่วมโครงการ และเป็นสถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน (Reading test) หรือ RT ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย นักเรียนชั้นอนุบาล 3 อายุ 5 ปี และผู้ปกครองในโรงเรียน 13 แห่ง รวม 837 ครอบครัว แบ่งเป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 6 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 1 แห่ง และสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำนวน 6 แห่ง ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างประชากรจากตารางสำเร็จรูปที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ความคลาดเคลื่อน = $\pm 4\%$ จำนวน 308 ครอบครัว นักเรียนอนุบาล 3 กลุ่มควบคุม จำนวน 121 คน และกลุ่มทดลอง จำนวน 187 คน และศึกษาจากครู

ปฐมวัยจาก 13 โรงเรียน รวม 13 คน และศึกษาจากผู้ปกครอง จำนวน 308 คน โดยครูและผู้ปกครองตัดสินใจเลือกเข้าร่วมเป็นห้องเรียนกลุ่มควบคุม หรือห้องเรียนกลุ่มทดลอง ซึ่งทั้งห้องเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองใช้หลักสูตรสถานศึกษา ภายใต้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 โดยห้องเรียนในกลุ่มทดลองใช้วิธีสอนฯ ที่พัฒนาขึ้น และห้องเรียนกลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนปกติ

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้มีการดำเนินการศึกษาวิจัยใน 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 เตรียมการ โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง กำหนดพื้นที่วิจัย และศึกษาบริบทพื้นที่จังหวัดยะลา ที่เป็นสังคมพหุภาษาพหุวัฒนธรรม ขั้นตอนที่ 2 สร้างวิธีสอนฯ โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่หนึ่ง มากำหนดกรอบแนวคิดและสาระสำคัญของวิธีสอนแล้วนำไปสร้าง ปรับปรุง เอกสาร เครื่องมือ และสื่อประกอบการใช้วิธีสอนฯ ตามที่กำหนด ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้วิธีสอนฯ ในสถานศึกษา ทั้ง 13 แห่ง เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ก่อนการทดลองใช้วิธีสอนฯ มีการพัฒนาครูระดับการศึกษาปฐมวัยจากสถานศึกษา เป้าหมายทั้ง 13 แห่ง ในการใช้วิธีสอนฯ ที่พัฒนาขึ้น จำนวน 8 ครั้ง รวมระยะเวลา 25 วัน ซึ่งในขั้นตอนที่ 3 นี้ การที่ครู ไปฝึกฝนผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้านใน 8 หัวข้อ ตามโปรแกรมการให้ความรู้ผู้ปกครองระดับการศึกษาปฐมวัย โดยครูใช้เวลาในการฝึกฝนผู้ปกครองในช่วงวันศุกร์ เวลา 13.30 – 14.30 น. ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงวิธีสอนฯ จากผลการทดลองใช้ และปรับปรุงนำเสนอวิธีสอนฯ ฉบับสมบูรณ์

3. เครื่องมือการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ประเมินนักเรียนชั้นอนุบาล 3 อายุ 5 ปี ในประเด็นการรู้หนังสือในระยะเริ่มต้น ด้วยเครื่องมือประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ระดับการศึกษาปฐมวัยในบริบทสากล (International development and early learning assessment) หรือ IDELA ขององค์การช่วยเหลือเด็กระหว่างประเทศ (Save the Children) ที่ปรับปรุงให้เป็น เครื่องมือฉบับภาษาไทยภายใต้บริบทของผู้เรียนในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดยะลา ซึ่งประเมินด้านการรู้หนังสือ ในระยะเริ่มต้นใน 6 ประเด็น คือ คำศัพท์ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ การรู้จักพยัญชนะ การออกเสียงพยัญชนะตัวแรกของคำ การเขียนเบื้องต้น และการพูด

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือแบบสอบถามพฤติกรรมและทัศนคติของการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านพฤติกรรมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมกับเด็กปฐมวัยและเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมและการเรียนรู้ที่บ้านในการใช้เวลาร่วมกับเด็กปฐมวัยใน 1 วัน และในด้านทัศนคติในการอบรมเลี้ยงดู เด็กปฐมวัยเกี่ยวกับรูปแบบในการลงโทษเด็กปฐมวัย และผู้วิจัยใช้เครื่องมือแนวคำถามในการสนทนากลุ่มในการประเมิน พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู และในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้ในช่วงการทดลองใช้วิธีสอนฯ จำนวน 8 สัปดาห์

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือ IDELA และเครื่องมือ แบบสอบถามพฤติกรรมและทัศนคติของการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองเป็นภาษาไทยและเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ด้านการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 คน ด้านการสอนแบบทวิ-พหุภาษาศึกษา จำนวน 1 คน และ ด้านวัดผลประเมินผล จำนวน 1 คน โดยมีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือค่า IOC ระหว่าง 0.5 – 1.00 (Ismail & Zubairi, 2022) ซึ่งแสดงว่า มีความเหมาะสมสามารถวัดได้ตรงตามจุดประสงค์และนำไปทดลองใช้ (Try out) เครื่องมือในโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกับสถานศึกษาเป้าหมาย จำนวน 1 แห่ง เพื่อการหาคุณภาพ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของคอนบาค (Cronbach alpha coefficient) โดยมีค่าตามความเชื่อมั่น คือ 0.87 เมื่อได้เครื่องมือที่มีคุณภาพแล้ว ผู้วิจัยรับสมัครผู้ช่วยนักวิจัยที่เป็นครูปฐมวัยทำหน้าที่ในการประเมินการรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย รวมทั้งใช้แบบสอบถาม พฤติกรรมและทัศนคติการอบรมเลี้ยงดูนักเรียนระดับปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง จำนวน 23 คน และจัดให้มีการอบรม ปฏิบัติการใช้เครื่องมือเป็นระยะเวลา 2 วัน และได้เสนอขอรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการ พิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา รหัสจริยธรรมการวิจัย SCPHYLIB-082/2565 ภายใต้โครงการ “การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยนวัตกรรมที่ส่งเสริมการรู้หนังสือในบริบทสังคม พหุภาษาพหุวัฒนธรรมสำหรับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดยะลา” ก่อนนำเครื่องมือมาใช้ประเมินการรู้หนังสือในระยะเริ่มต้น นักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองและประเมินพฤติกรรมและทัศนคติใน

การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองก่อนและหลังการเข้าร่วมในวิธีสอนฯ ที่พัฒนาขึ้นในโปรแกรมการให้ความรู้ผู้ปกครองฯ ซึ่งมีระยะเวลาทดลอง 8 สัปดาห์

การประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองมีขั้นตอนการพัฒนาดังนี้ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นแนวคำถามหลักคำถามตามและคำถามเชิงลึก และได้ออกแบบผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ด้านการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 คน ด้านการสอนแบบทวิ-พหุภาษา ศึกษา จำนวน 1 คน และด้านวัดผลประเมินผล จำนวน 1 คน โดยมีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือค่า IOC ระหว่าง 0.5-1.00 (Ismail & Zubairi, 2022) แล้วจึงนำมาใช้ในการประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยกลุ่มทดลองที่ใช้วิธีสอนฯ จำนวน 13 คน จากสถานศึกษาเป้าหมายทั้ง 13 แห่ง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการวิเคราะห์การรู้หนังสือในระยะเริ่มต้นของเด็กปฐมวัยใน 6 ประเด็น ประกอบด้วย คำศัพท์ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ การรู้จักพยัญชนะ การออกเสียงพยัญชนะตัวแรกของคำ การเขียนเบื้องต้น และการพูด และวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมและทัศนคติการอบรมเลี้ยงดูนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครองใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และคะแนน t (t -test)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะเพื่อการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครู โดยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยผู้วิจัยแทนค่าผู้ให้ข้อมูลด้วยรหัสเพื่อเป็นการปกป้องผู้ให้ข้อมูลที่เป็นตัวอย่างการวิจัยและใช้การจำแนกชนิดของข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่หรือเป็นชนิดตามลักษณะร่วมของข้อมูลเหล่านั้นตามดัชนีข้อมูลเชิงบรรยายซึ่งเป็นข้อความที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อนำมาสร้างข้อสรุปแต่ละประเด็น และวิเคราะห์ถึงลักษณะของวิธีสอนฯ ที่พัฒนาขึ้น คือ วิสัยทัศน์ หลักการ คุณลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ การวัดผลประเมินผล ตารางกิจกรรมประจำวัน หน่วยการเรียนรู้และโปรแกรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยคือ ได้วิธีสอนแบบความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดยะลา โดยมีวิสัยทัศน์ของวิธีสอนฯ คือ “มุ่งสร้างเด็กยะลาให้รัก (ษ์) ยะลา และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งโดยใช้ฐานภาษาในการเรียนรู้เพื่อสร้างอาชีพสู่สังคมแห่งความสุข ” โดยมีหลักการคือ ใช้ความร่วมมือของผู้ปกครองและครูในการจัดการเรียนรู้ ผู้ปกครองและครูได้รับการพัฒนาทักษะในการจัดกิจกรรมด้านพหุภาษาศึกษา ครูใช้กลวิธีการสอนที่พัฒนาสมรรถนะโดยใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นฐานการเรียนรู้ไปสู่ภาษาไทยและภาษาอื่น ๆ ภาษาและวัฒนธรรมของผู้เรียนถูกเชื่อมโยงเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ และผู้เรียนยอมรับและเห็นคุณค่าในภาษาและวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น โดยมีวัตถุประสงค์ของวิธีสอนฯ เพื่อการส่งเสริมการรู้หนังสือในระยะเริ่มต้น โดยใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นฐาน เนื้อหาของวิธีสอนจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ มุ่งเน้นเกี่ยวกับคำศัพท์ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ การรู้จักพยัญชนะ การออกเสียงพยัญชนะตัวแรก การเขียนเบื้องต้นและการพูด กิจกรรมที่ใช้เป็นกิจกรรมกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย ซึ่งมีการสอนคำศัพท์ที่ใหม่ด้วยกลวิธี Total physical response หรือ TPR กิจกรรมช่วงเวลาการอ่าน และกิจกรรมส่งเสริมการรู้หนังสือในระยะเริ่มต้นในบริบทครอบครัวโดยผู้ปกครอง สื่อที่ใช้คือ หนังสือนิทานจากเรื่องราวท้องถิ่น และมีการประเมินตามสภาพจริงเกี่ยวกับการรู้หนังสือในระยะเริ่มต้น สื่อสำหรับผู้ปกครอง คือ ชุดบัตรภาพความรู้ : ลูกรักน้าอ่าน ฉบับสองภาษา ไทย - มลายู

จากวิธีสอนฯ ที่พัฒนาขึ้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และครู โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

จากการทดลองใช้รูปแบบการสอนฯ พบว่า เด็กปฐมวัยมีคะแนนการรู้หนังสือระดับการศึกษาปฐมวัยภายหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และคะแนนการรู้หนังสือระดับการศึกษาปฐมวัยของกลุ่มทดลองภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เช่นกัน โดยมีรายละเอียดในตารางที่ 1 – 2

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนการรู้หนังสือระดับการศึกษาปฐมวัยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง

ด้าน	คะแนนเต็ม	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม			df	t-test	P<0.05
		n	M	SD	n	M	SD			
1	10	187	6.03	2.41	121	5.11	2.00	306	3.528**	0
2	1	187	0.98	0.09	121	0.90	0.18	306	4.708**	0
3	1	187	0.96	0.06	121	0.75	0.20	306	13.207**	0
4	1	186	0.95	0.12	120	0.64	0.33	306	11.768**	0
5	4	187	3.20	1.10	121	3.22	0.93	306	-0.21	0.834
6	1	187	0.96	0.08	121	0.89	0.14	306	5.801**	0
รวม	18	187	13.07	3.02	121	11.50	2.70	306	4.636**	0

1. ด้านคำศัพท์ 2. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ 3. ด้านการรู้จักพยัญชนะ 4. ด้านการออกเสียงพยัญชนะตัวแรกของคำ 5. ด้านการเขียนเบื้องต้น และ 6. ด้านการพูด

จากตารางที่ 1 พบว่า ภายหลังการทดลองคะแนนการรู้หนังสือระดับการศึกษาปฐมวัยของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย (M) = 13.07 SD = 3.02 กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย (M) = 11.50 SD = 2.70 โดยในด้านย่อยการเขียนเบื้องต้นกลุ่มควบคุมมีคะแนนสูงกว่าโดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย (M) = 3.22 SD = 0.93 กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย (M) = 3.20 SD = 1.10

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนการรู้หนังสือระดับการศึกษาปฐมวัยของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง

ด้าน	Baseline			Endline			df	t-test	P<0.05
	n	M	SD	n	M	SD			
1	185	3.01	2.47	187	6.03	2.41	369.471	-11.963**	0.000
2	179	0.77	0.33	187	0.98	0.09	203.768	-7.875**	0.000
3	185	0.36	0.35	187	0.96	0.06	194.294	-22.972**	0.000
4	156	0.32	0.36	186	0.95	0.12	183.522	-20.932**	0.000
5	170	2.39	1.48	187	3.20	1.10	309.102	-5.771**	0.000
6	177	0.72	0.29	187	0.96	0.08	201.026	-10.644**	0.000
รวม	185	7.27	3.91	187	13.07	3.02	346.113	-16.016**	0.000

P<.0.05

1. ด้านคำศัพท์ 2. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ 3. ด้านการรู้จักพยัญชนะ 4. ด้านการออกเสียงพยัญชนะตัวแรกของคำ 5. ด้านการเขียนเบื้องต้น และ 6. ด้านการพูด

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนการรู้หนังสือระดับการศึกษาปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ ก่อนการทดลองอยู่ในระดับไม่ผ่านร้อยละ 40.38 หรือ (M) = 7.27 SD = 3.91 หลังการทดลองอยู่ในระดับผ่าน ร้อยละ 72.62 หรือ (M) = 13.07 SD = 3.02 และในประเด็นย่อยทั้ง 6 ประเด็น กลุ่มทดลองก็มีคะแนนการรู้หนังสือระดับการศึกษาปฐมวัย หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทุกประเด็น

2. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง

จากการทดลองใช้วิธีสอนฯ พบว่า ภายหลังการทดลองผู้ปกครองในกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงไปจากการเปรียบเทียบกับก่อนการทดลองคือ ในด้านพฤติกรรมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในด้านย่อยการจัดกิจกรรมกับเด็กปฐมวัยจำนวนผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมทางบวกมากกว่าก่อนการทดลองคือ ร้อยละ 96.54 ในขณะที่ก่อน

การทดลองมีจำนวนร้อยละ 87.54 ในขณะที่ในพฤติกรรมทางลบจำนวนผู้ปกครองกลุ่มทดลองเป็นจำนวนที่น้อยกว่าก่อนการทดลองคือ ร้อยละ 22.45 ในขณะที่ก่อนการทดลองมีเป็นจำนวนร้อยละ 66.05 ในด้านย่อยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและการเรียนรู้ที่บ้านในการใช้เวลาด้วยกันของเด็กปฐมวัยใน 1 วัน พบว่า แม่และพ่อกลุ่มทดลองมีการใช้เวลาในทางบวกมากกว่าก่อนการทดลองโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ แม่กลุ่มทดลองใช้เวลาหลังการทดลอง 3 ชั่วโมง 1 นาที 48 วินาที ในขณะที่ใช้เวลาก่อนการทดลอง 2 ชั่วโมง 8 นาที 24 วินาที หลังการทดลองพ่อใช้เวลา 2 ชั่วโมง 35 นาที 27 วินาที ก่อนการทดลอง 1 ชั่วโมง 40.20 นาที และในการใช้เวลาในทางลบผู้ปกครองกลุ่มทดลองให้เด็กอยู่กับเด็กคนอื่นที่อายุต่ำกว่า 10 ปี น้อยกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง 16 นาที 12 วินาที ก่อนการทดลอง 2 ชั่วโมง 33 นาที 36 วินาที และหลังการทดลองผู้ปกครองกลุ่มทดลองให้เด็กอยู่คนเดียวน้อยกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ ใช้เวลา 48 นาที 36 วินาที ในขณะที่ก่อนการทดลองใช้เวลา 2 ชั่วโมง 13 นาที 48 วินาที

ผู้ปกครองกลุ่มทดลองในภายหลังการทดลองมีทัศนคติเกี่ยวกับรูปแบบในการลงโทษเด็กปฐมวัยคือ เห็นด้วยกับการไม่ใช้ลงโทษเด็กปฐมวัยในทุกรูปแบบในภาพรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($M = 2.78$ $SD = 0.21$) ในขณะที่ก่อนการทดลองอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($M = 2.58$ $SD = 0.35$) ในภาพรวมของทัศนคติทางลบในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีทัศนคติที่เห็นด้วยต่ำกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย ($M = 0.76$ $SD = 0.58$) ประเด็นย่อยที่ผู้ปกครองกลุ่มทดลองเห็นด้วยต่ำสุดในระยะหลังการทดลอง คือ “เรื่องการตีเพราะความประพฤติไม่ดี” ($M = 0.72$ $SD = 0.88$) ในขณะที่ก่อนการทดลองอยู่ในระดับเห็นด้วย ($M = 1.70$ $SD = 0.63$) ส่วนในภาพรวมของทัศนคติทางบวกในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองกลุ่มทดลองที่ทัศนคติที่เห็นด้วยสูงกว่าก่อนการทดลองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ อยู่ในระดับเห็นด้วย ($M = 2.33$ $SD = 0.28$) และอยู่ในระดับเห็นด้วย ($M = 2.31$ $SD = 0.43$) ประเด็นย่อยที่ผู้ปกครองเห็นด้วยสูงที่สุดในระยะหลังการทดลอง คือ “การชื่นชมเด็กเมื่อเด็กพยายามทำสิ่งใหม่ ๆ” ($M = 2.72$ $SD = 0.49$)

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงภายหลังการทดลองของผู้ปกครองกลุ่มทดลองเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมพบว่า ในด้านพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในด้านย่อยการทํากิจกรรมกับเด็กปฐมวัย มีร้อยละของจำนวนผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมทางบวกสูงกว่ากลุ่มควบคุมในทุกด้านย่อย โดยพฤติกรรมทางบวกที่มีร้อยละจำนวนผู้ปกครองสูงสุดในกลุ่มทดลอง คือ “สอนให้เด็กรู้จักตัวอักษร หรือส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตัวอักษร” จำนวนร้อยละ 99.50 ในขณะที่ในพฤติกรรมทางลบร้อยละจำนวนผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีเป็นจำนวนที่ต่ำกว่ากลุ่มควบคุมในทุกด้านย่อย โดยพฤติกรรมทางลบที่มีร้อยละจำนวนผู้ปกครองในกลุ่มทดลองต่ำสุด คือ “วิพากษ์วิจารณ์ หรือตะคอกใส่ลูก” จำนวนร้อยละ 16.60

การใช้เวลาด้วยกันของเด็กปฐมวัยใน 1 วัน พ่อและแม่กลุ่มทดลองมีการใช้เวลาในทางบวกมากกว่าพ่อและแม่ของกลุ่มควบคุม โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ แม่ของกลุ่มทดลองใช้เวลา 3 ชั่วโมง 1 นาที 48 วินาที พ่อใช้เวลา 2 ชั่วโมง 35 นาที 24 วินาที ในขณะที่แม่กลุ่มควบคุมใช้เวลา 1 ชั่วโมง 36 นาที 36 วินาที พ่อใช้เวลา 1 ชั่วโมง 24 นาที และในทางลบการใช้เวลาและในการปล่อยให้เด็กปฐมวัยอยู่ในการควบคุมดูแลของเด็กคนอื่นที่อายุต่ำกว่า 10 ปี ของผู้ปกครองกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมโดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ กลุ่มทดลองใช้เวลา 1 ชั่วโมง 16 นาที 12 วินาที กลุ่มควบคุมใช้เวลา 1 ชั่วโมง 7 นาที 48 วินาที และการปล่อยให้เด็กอยู่คนเดียว กลุ่มทดลองใช้เวลาสูงกว่ากลุ่มควบคุม คือ กลุ่มทดลองใช้เวลา 48 นาที 36 วินาที และกลุ่มควบคุมใช้เวลา 43 นาที 48 วินาที

ภายหลังการทดลอง ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการไม่ใช้การลงโทษเด็กปฐมวัยในทุกรูปแบบสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($M = 2.78$ $SD = 0.21$) ในขณะที่กลุ่มควบคุมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($M = 2.56$ $SD = 0.26$) ผู้ปกครองในกลุ่มทดลองไม่เห็นด้วยในการอบรมเลี้ยงดูทางลบสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($M = 0.76$ $SD = 0.58$) ขณะที่ผู้ปกครองกลุ่มควบคุมเห็นด้วยในการอบรมเลี้ยงดูทางลบ ($M = 2.01$ $SD = 0.43$) ซึ่งประเด็นย่อยที่ผู้ปกครองกลุ่มทดลองไม่เห็นด้วยสูงสุด คือ “การตีที่เป็นเครื่องมือฝึกระเบียบวินัย” ($M = 0.81$ $SD = 0.86$) และในส่วนของทัศนคติทางบวกผู้ปกครองในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่างก็มีระดับทัศนคติเท่ากัน คือ อยู่ในระดับเห็นด้วย กลุ่มทดลอง ($M = 2.33$ $SD = 0.28$) กลุ่มควบคุม ($M = 2.33$ $SD = 0.43$) โดยในประเด็นย่อยที่ผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเห็นด้วยสูงสุดในระยะหลังการทดลอง คือ “การชื่นชมเด็กเมื่อเด็กพยายามทำสิ่งใหม่ ๆ” กลุ่มทดลอง ($M = 2.72$ $SD = 0.49$) กลุ่มควบคุม ($M = 2.66$ $SD = 0.51$)

3. การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

ผลการเปลี่ยนแปลงของครูในการจัดการเรียนรู้ในการใช้วิธีสอนฯ จากการจัดสนทนากลุ่มครูจากที่เข้าร่วมการดำเนินการพบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ 5 ด้าน คือ การออกแบบและการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย การใช้สื่อและการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย การร่วมมือกับผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย การใช้ภาษาแม่ของผู้เรียนหรือภาษามลายูถิ่นในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย และการสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้ภาษาแม่และภาษาไทยบริบทในโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณค่าของวิธีสอนแบบความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือระดับการศึกษาปฐมวัยในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดยะลาต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม

“วิธีสอนแบบความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนในบริบทสังคมพหุภาษาพหุวัฒนธรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือระดับการศึกษาปฐมวัย” มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนในพื้นที่จังหวัดยะลาที่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม โดยมีหลักการสำคัญของวิธีสอนฯ เป็นไปตามหลักการแนวคิดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม (Multicultural education) ของ Banks (Naowarat, 2018) มุ่งให้การจัดการศึกษาอยู่บนหลักของการยอมรับและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมตนเองและวัฒนธรรมอื่น ๆ โดยในการวิจัยนี้ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของผู้เรียนที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้หลักการของวิธีสอนฯ ยังเป็นไปตามแนวคิดการจัดการศึกษาที่ใช้ภาษาท้องถิ่นหรือภาษาแม่เป็นฐาน ในการจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาโดยใช้หลักการ “ขึ้นบันได” เริ่มจากภาษาท้องถิ่นหรือภาษาแม่ไปสู่ภาษาไทยกลางที่เป็นภาษาที่สองและในระดับการศึกษาปฐมวัยเริ่มจากทักษะการฟังและการพูดนำไปสู่การอ่านและการเขียน แนวคิดสำคัญอีกประการคือความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนในการจัดการศึกษา ซึ่งให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้ปกครองและการพัฒนาศักยภาพผู้ปกครองซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (Assalihee, 2022) และจากหลักการ ผู้ปกครองและครูได้รับการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ด้านพหุภาษาศึกษานำไปสู่การจัดโปรแกรมการให้ความรู้กับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ซึ่งการให้ความรู้หรือการให้การศึกษากับผู้ปกครองทั้งในด้านความรู้และทัศนคติเป็นความจำเป็นในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย (Ladlia, 2023) จากการทดลองใช้วิธีสอนฯ ที่สร้างขึ้นนี้พบว่า การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน ผู้ปกครองและครู

2. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ครูและผู้ปกครอง จากการใช้วิธีสอนฯ ที่สอดคล้องกับบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม

จากผลการประเมินการเรียนรู้หนังสือของเด็กปฐมวัยแสดงให้เห็นถึงการรู้หนังสือในระยะเริ่มต้นที่ภาษาพูดมีความเข้มแข็งจะนำไปสู่การเรียนรู้หนังสือและประสบความสำเร็จในเรื่องของการอ่าน (Cabell et al. 2019) เด็กปฐมวัยเรียนรู้ภาษาหรือการเรียนรู้หนังสือในระยะเริ่มต้นใน 6 ประเด็น คือ คำศัพท์ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ การรู้จักพยัญชนะ การออกเสียงพยัญชนะตัวแรก การเขียนเบื้องต้น และการพูด เด็กจะชอบเลียนแบบเกี่ยวกับพฤติกรรมกรอ่าน การเขียนของผู้ใหญ่ที่อยู่รอบตัว ความหมายของการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัยจึงหมายถึงความรู้ความตระหนักเกี่ยวกับพยัญชนะทั้งที่เป็นรูปและเสียง ความสัมพันธ์ของเสียงและพยัญชนะ รวมถึงคำและประโยคเบื้องต้น ส่วนแนวคิดความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัยในบริบทสังคมพหุภาษาพหุวัฒนธรรมเด็กปฐมวัยมาโรงเรียนพร้อมกับความรู้และค่านิยมที่เรียนรู้มาจากบ้านและชุมชน ดังนั้นผู้ปกครองจึงจำเป็นในการร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาให้กับเด็กสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ประกอบไปด้วย จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาสพบว่า ข้อท้าทายสำคัญประการหนึ่งของการส่งเสริมการให้ความรู้ผู้ปกครอง คือ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร (Ladlia, 2023) เนื่องจากผู้ปกครองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 83 ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่ 2 และใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาที่ 1 หรือภาษาแม่ (Premsrirat, 2018) รวมถึงภาษาที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือในระดับการศึกษาปฐมวัยเป็นรอยเชื่อมต่อสู่การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

จากการดำเนินการทดลองใช้วิธีสอนแบบความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในบริบทสังคมพหุภาษาพหุวัฒนธรรมจังหวัดยะลาพบการเปลี่ยนแปลงของครูในด้านพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ทำให้พัฒนาไปสู่การมีครูต้นแบบและสถานศึกษาต้นแบบในการจัดการศึกษาในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม

โดยแสดงถึงสมรรถนะพหุวัฒนธรรมของครูที่สอดคล้องกับการประกาศวาระเร่งด่วนด้านการศึกษา 7 ประการ (SEAMEO Seven Priority Areas on Education) พ.ศ. 2558 – 2578 ที่ยึดหลักการเคารพความหลากหลายและนำสู่แนวปฏิบัติโดยสอดคล้องกับวาระ “การศึกษาปฐมวัยถ้วนหน้า” ที่มีจุดเน้นเชิงสมรรถนะพหุวัฒนธรรม คือ “สมรรถนะด้านภาษา ครอบครัวและชุมชนในครูปฐมวัย” (Saenghong, 2025)

จากการทดลองใช้วิธีสอนฯ พบว่า ผู้ปกครองสอนเด็กให้รู้จักตัวอักษรหรือส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตัวอักษรเป็นพฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติเป็นจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 99.50 ในภายหลังการทดลองแสดงถึงการให้ความสำคัญกับตัวอักษรซึ่งเป็นทักษะการรู้หนังสือในระยะเริ่มต้น (Emergent literacy skill) สำหรับเด็กซึ่งมีงานวิจัย พบว่า โปรแกรมการรู้หนังสือสำหรับครอบครัวมีผลต่อทักษะการรู้หนังสือในระยะเริ่มต้นของเด็ก (Wevers *et al.* 2021) ทั้งนี้พัฒนาการด้านภาษาและการรู้หนังสือของเด็กมาจากสภาพแวดล้อมที่มีความพร้อมในการส่งเสริมการรู้หนังสือที่บ้าน (Weldemariam, 2025)

พฤติกรรมการใช้เวลากับเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง พบว่า ภายหลังการทดลองมารดาใช้เวลา 3 ชั่วโมง 1 นาที 48 วินาที ในขณะที่มีงานวิจัยที่ศึกษาช่วงเวลาคุณภาพระหว่างผู้ปกครองกับเด็กปฐมวัย คือ 3 ชั่วโมง 3 นาที และมารดาใช้เวลาคุณภาพกับเด็กมากกว่าบิดา (Pruksapanachart, 2021) และทัศนคติของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยสอดคล้องกับการอบรมเลี้ยงดูด้วยวินัยเชิงบวกคือ ไม่เห็นด้วยกับการลงโทษเด็กในทุกรูปแบบ สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูด้วยการสื่อสารความคาดหวังของพ่อแม่อย่างชัดเจน พ่อแม่คำนึงถึงความต้องการของลูก ส่งเสริมการเคารพตนเองเคารพผู้อื่น การเข้าใจบทบาทของพ่อแม่ต่อลูก ส่งเสริมพัฒนาการโดยครอบครัว สนับสนุนการเรียนรู้จากเกมการศึกษา และการทำกิจวัตรประจำวัน และการชื่นชมเด็กในความพยายามทำสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งเป็นการใช้เหตุผลและการรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ใช้การคุย การอธิบาย การตั้งคำถามในสิ่งต่าง ๆ และการแสดงความรักอย่างสม่ำเสมอ (Assalihee, 2022; Ladlia, 2023) นอกจากนี้ในอินเดียตะวันออกมีการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ปกครองและความเท่าเทียมของโอกาสในการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า ทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษานานาชาติ (Early childhood education and care หรือ ECEC) มาจากปัจจัยคือ สถานะทางสังคมเศรษฐกิจ ภูมิหลัง เชื้อชาติ รายได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การศึกษา นอกจากนี้การพัฒนาเด็กปฐมวัยยังเป็นประเด็นที่สำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งบทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองได้รับการยอมรับที่ชัดเจน (Ghosh & Steinberg, 2022) ในบริบทของจังหวัดยะลาที่เป็นสังคมพหุภาษาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครองใช้ภาษาแม่หรือภาษาที่ 1 เป็นภาษามลายูถิ่น โดยใช้ในชุมชนและใช้ในครอบครัวเป็นภาษาที่เด็กเข้าใจอย่างลึกซึ้ง (Premsrirat, 2018) มีการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีคุณภาพการใช้คำศัพท์นำไปสู่เด็กที่มีพฤติกรรมสื่อสารที่ซับซ้อนน้อยในเด็กก้อทิสติก ทั้งนี้ระดับพัฒนาการของเด็กมีความเชื่อมโยงกับความสามารถในการใช้คำศัพท์อย่างหลากหลายของผู้ปกครอง รวมถึงเด็กปกติก็จะได้รับผลกระทบทางลบจากความสามารถด้านการใช้คำศัพท์อย่างหลากหลายของผู้ปกครองเช่นกัน (De Froy *et al.* 2021) และจากการศึกษาวิจัยเรื่องของประสิทธิภาพของโปรแกรมการส่งข้อความของผู้ปกครองต่อการพัฒนาการรู้หนังสือของเด็กก่อนปฐมวัยพบว่า ผลที่เกิดขึ้นกับเด็กก่อนปฐมวัยในด้านทักษะการรู้หนังสือเกิดจากการส่งข้อความของผู้ปกครองมากกว่าการให้ข้อมูลด้านสุขภาพหรือสุขภาพ (Cabell *et al.* 2019) หลักการของวิธีสอนฯ ประการสุดท้ายคือ ใช้ความร่วมมือของผู้ปกครองและครูในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งจากการศึกษาวิจัยนี้พบว่า ผู้ปกครองได้มีความร่วมมือกับครูในการจัดการศึกษาให้กับลูก โดยตัดสินใจเข้าร่วมมือกับครูในการจัดการศึกษาซึ่งเกิดจากการที่ผู้ปกครองรับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของตนเอง (Ladlia, 2023) ด้วยการเข้ารับการศึกษาฝึกฝนในโปรแกรมการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยและความลงตัวในการจัดการเรียนรู้ให้กับลูกที่บ้านได้

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วิธีสอนแบบความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในบริบทสังคมพหุภาษาพหุวัฒนธรรมจังหวัดยะลา ที่พัฒนาขึ้นซึ่งมีลักษณะสำคัญคือ เป็นวิธีสอนที่เป็นการจัดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งในบริบทของครอบครัวโดยผู้ปกครองและบริบทโรงเรียนโดยครูซึ่งใช้หลักการสำคัญทั้ง 5 ประการ คือ ใช้ความร่วมมือของผู้ปกครองและครูในการจัดการเรียนรู้ ผู้ปกครองและครูได้รับการพัฒนาทักษะในการจัดกิจกรรมด้านพหุภาษาศึกษา ครูใช้กลวิธีการสอนที่พัฒนาสมองโดยใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นฐานไปสู่ภาษาไทยและภาษาอื่น ๆ ภาษาและวัฒนธรรมของผู้เรียนถูกเชื่อมโยงเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ และผู้เรียนยอมรับและเห็นคุณค่าในภาษาและวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นกับผู้เรียนในด้านการรู้หนังสือในระยะเริ่มต้นทั้ง 6 ประเด็น คือ ด้านคำศัพท์ ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับ

สิ่งพิมพ์ ด้านการรู้จักพยัญชนะ ด้านการออกเสียงพยัญชนะตัวแรกของคำ ด้านการเขียนเบื้องต้น และด้านการพูด เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางบวกกับพฤติกรรมและทัศนคติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองและการเปลี่ยนแปลง ในพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้บริบทของการยอมรับและเห็นคุณค่าในภาษาท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่น เชื่อมโยงสู่ ภาษาและวัฒนธรรมอื่น ๆ และภาษาและวัฒนธรรมไทย

ข้อเสนอแนะของการวิจัยคือ ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อขยายผลวิธีสอนแบบความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในบริบทสังคมพหุภาษาพหุวัฒนธรรมจังหวัดยะลา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของผู้เรียนในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมอื่น ๆ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนการสนับสนุนจากหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) และขอขอบคุณองค์การช่วยเหลือเด็กระหว่างประเทศในการอนุญาตให้ใช้เครื่องมือประเมิน (International Development and Early Learning Assessment) หรือ IDELA

เอกสารอ้างอิง

- Aphattananont, T. (2018). Multicultural schools: the Thai state's education in multicultural society Chulalongkorn University press. (in Thai)
- Assalihee, M. (2022). *Parent engagement in children's education*. faculty of Islamic sciences, prince of Songkhla university, Pattani campus. (in Thai)
- Buranrungronj, M. (2018). *Guidelines for teaching and learning management for Thai-Malay youth in the southern border provinces*. In S. Neelakup & U. Premsrirat (Eds.), Bilingual and multilingual education management in the southern border provinces (pp. 39–69). Center for the Study and Revitalization of Language and Culture in Crisis, Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University. (in Thai)
- Cabell, S. Q., Zucker, T. A., Decoster, J., Copp, S. B. & Landry, S. (2019). Impact of a parent text messaging program on pre-kindergarteners' literacy development. *AERA Open*, 5(1), <https://doi.org/10.1177/2332858419833339>
- De Froy, A. M., Sims, M. E., Sloan, B. M., Garjardo, S. A. & Rollins, P. R. (2021). Differential responses to child communicative behavior of parents of toddlers with ASD. *Autism & Developmental Language Impairments*, 6, 1–15.
- Ghosh, L. (2021). Foundational literacy and numeracy in West Bengal. *Economic and political Weekly*, 56(16), 12-14.
- Ghosh, S. & Steinberg, H. (2022). Parents' attitudes and unequal opportunities in early childhood development: Evidence from Eastern India. *Journal of Early Childhood Research*, 20(3), 413-430. <http://doi.org/10.1177/1476718X221077170>
- Ismail, F. K. M. & Zubairi, A. M. B. (2022). Item analysis of a reading test in a Sri Lankan context using Classical Test Theory. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 21(3), 36-50. <https://doi.org/10.26803/ijlter.21.3.3>
- Kumar, M. D. & Behera, B. (2022). Influence of home environment on children's foundational literacy and numeracy skills: A systematic synthesis with India in focus. *Asian journal of Mathematics Education*, 1(3), 359-380. <https://doi.org/10.1177/27527263221129366>
- Ladlia, K. (2023). The study on the situation of parenting education to enhance the wellbeing of young children from birth to three years in Sri Sakhon district, Narathiwat province. *Journal of Inclusive and Innovation Education*, 7(3), 46–60. (in Thai)

- Naowarat, N. (2018). *Multicultural education: Critical perspectives and practices in schools*. Chiang Mai University. (in Thai)
- National Statistical Office. (2023). *Survey on the situation of children and women in Thailand 2022*. National Statistical Office. (in Thai)
- Premasrirat, S. (2018). *Bilingual and multilingual education management in the southern border provinces*. In S. Neelakup & U. Premasrirat (Eds.), *Bilingual and multilingual education management in the southern border provinces* (pp. 1–25). Center for Documentation and Revitalization of Languages and Cultures in Crisis, Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University. (in Thai)
- Pruksapanachart, B. (2021). Parent-child quality time in preschool. *Journal of the Psychiatric Association of Thailand*, 66(4), 385–392. (in Thai)
- Saenghong, N. (2025). *Multicultural teacher education in ASEAN: from policy to practice*, Chiang Mai University. (in Thai)
- UNESCO. (2022). *Reimagining our futures together: A new social contract for education*. UN.
- UNICEF. (2022). *Gaps and inequalities among children and women in Yala Province*. Bangkok: UNICEF.
- Weldemariam, K. (2025). The home bilingualism environment as a venue for fostering and biliteracy: The case of an ethion – Norwegian bilingual Family in Oslo, Norway. *Journal of Early Childhood Literacy*, 25(1), 3–28.
- Wevers, S. F., Steensel, R. V. & Arends, L. (2021). Effects of family literacy programs on the emergent literacy skills of children from low-SES families: a meta-analysis. *Review of educational research*, 91(4), 577–613.